

KILKA UWAG DOTYCZĄCYCH FUNKCJONOWANIA WYBRANYCH BIBLIOTEK BERLINA

mgr Katarzyna Chlewicka, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Berliner Staatsbibliothek (Stabi)
Unter den Linden 8, 10117 Berlin (Haus 1)
Potsdamer Str. 33, 10785 Berlin (Haus 2)
<http://www.sbb.spk-berlin.de>

Berlińska Staatsbibliothek (odpowiednik polskiej Biblioteki Narodowej), potocznie zwana "Stabi" mieści się w dwóch budynkach: starym (z początku XX wieku) przy Unter den Linden (Haus 1) z fontanną na dziedzińcu wewnętrznym i ścianami obrobionymi bluszczem oraz nowym, przeszklonym (Haus 2) położonym niedaleko Placu Poczdamskiego.

Katalog biblioteki może przyprawić o zawrót głowy, łatwo można ulec (złudnemu z wiadomych względów) wrażeniu, że w "Stabi" jest wszystko. Z dostępnością książek bywa jednak różnie. Podczas tworzenia katalogu elektronicznego nie uwzględniono strat i zniszczeń pewnej części zbiorów podczas wojny. Komunikat "Kriegsverlust möglich!" pojawiający się czasem przy starszych pozycjach oznacza więc dodatkowe trudności. Trzeba posłużyć się przedwojennymi katalogami dostępnymi już tylko na mikrofilmach, rozszyfrować tajemnicze kreski i haczyki, i samemu dojść do tego, czy dana książka jeszcze w ogóle istnieje. Szkoda, że tego typu samodzielnie zdobyte informacje nie są nigdzie odnotowywane. Niemiłe komunikaty innego rodzaju możliwe są natomiast podczas poszukiwań literatury najnowszej. Dotyczą one ilości czytelników czekających na daną pozycję. Warto wspomnieć, że może być ich (i często bywa!) maksymalnie sześciu, a dalsze zgłoszenia nie są po prostu przyjmowane.

Nieco bardziej skomplikowane niż w innych bibliotekach jest w "Stabi" zamawianie książek. Obok sygnatury należy podać, w którym budynku dana książka się znajduje (w założeniu starsze pozycje powinny znajdować się w starym budynku a literatura najnowsza w nowym, ale jest wiele odstępstw od tej reguły, nie mówiąc już o tym, że magazyn czasopism zlokalizowany jest w zupełnie innej części Berlina), a także, do którego budynku ma zostać dostarczona. Czas oczekiwania wynosi od kilku godzin (rzadkość) do kilku dni, w zależności od tego, jaką drogę książka ma do przebycia. W razie pomyłki (czekamy na książkę w Haus 1, a ona została przesłana do Haus 2) nie ma sensu sprawy "odkręcać", bo może to trwać nawet kilkanaście dni. Lepiej wsiąść do metra i przejechać tych parę stacji.

Wszystkie ogólnie dostępne zbiory "Stabi" zabezpieczone są elektronicznie. Od czytelników i czytelniczek wymaga się natomiast sporej aktywności. Książki przeznaczone do wypożyczenia do domu dostarczane są na specjalne regały. Trzeba samemu odnaleźć zamówione pozycje i zanieść je do pani bibliotekarki (jedynej w tym dziale), która je odbezpieczy i wyda stosowny dokument pozwalający na wyniesienie ich poza budynek biblioteki.

Duże plusy Staatsbibliothek to niezawodny zespół bibliotekarzy świadczących pomoc bibliograficzną (Haus 2), dobrze funkcjonujący prywatny "copy-center" (Haus 1), który zeskanuje za niewygórowaną cenę część bardzo starej literatury, liczne miejsca dla czytelników korzystających z laptopów, możliwość zamawiania książek i obsługiwanego własnego konta bibliotecznego przez Internet oraz niewysokie opłaty za korzystanie z biblioteki (15 Euro rocznie). Do minusów zaliczyć należy słabo działającą wypożyczalnię międzybiblioteczną, wysokie opłaty za upomnienia (2 Euro za każdą nie oddaną w terminie książkę, przy czym kwota ta wzrasta znacznie z każdym kolejnym upomnieniem), nieścisłe lub nieczytelne informacje na formularzach zamówień niezrealizowanych, a także brak choćby najskromniejszej kawiarenki lub baru w budynku przy Unter den Linden (namiastką tego są automaty serwujące kawę i słodczyce oraz kilka stolików w dość ponurym pomieszczeniu).

"Stabi" jest oblegana. Przed końcem semestru trudno znaleźć miejsce do pracy w przewidzianych na setki użytkowników czytelniach. Zdarza się również, szczególnie w bardziej lubianym przez studentów nowoczesnym budynku przy Potsdamer Str., że trzeba czekać na wolne stanowisko komputerowe. Warto przy tym zauważyć, że kiedy wchodzi się do biblioteki (Haus 2) powstaje wrażenie, że ma się przed sobą przynajmniej hektar takich stanowisk. Kiedy "Stabi" nie wytrzyma obciążenia ogranicza się dostęp do

biblioteki w "najgorętszych", popołudniowych godzinach, a także zawiesza podczas weekendów możliwość składania zamówień przez Internet.

*Universitätsbibliothek (UB) der Humboldt Universität
Dorotheenstr. 27, 10117 Berlin
<http://www.ub.hu-berlin.de>*

Na uwagę w tej bibliotece zasługuje pewna innowacja techniczna, dzięki której od niedawna można nie tylko zamówić, ale i wypożyczyć książki bez kontaktu z bibliotekarzem. Realizacja zamówienia trwa zazwyczaj jeden dzień. Zamówione książki pobiera się następnie ze specjalnych regałów i odbezpiecza w automacie przy użyciu kodów paskowych na legitymacji uniwersyteckiej (spełniającej jednocześnie funkcję karty bibliotecznej) i na okładce książki. Automat drukuje również pokwitowanie oraz wyciąg z konta bibliotecznego. Bardzo możliwe, że unowocześnienie to straci wkrótce status nowinki technicznej, ponieważ najwyraźniej sprawdziło się w praktyce i usprawniło funkcjonowanie biblioteki (zredukowało przynajmniej w pewnym stopniu konieczność stania w kolejce "do okienka"). Trudno jednak nie zauważyć, że to już kolejne urządzenie, które redukuje do minimum czy wręcz eliminuje kontakt z drugim człowiekiem i pozbawia bibliotekę jej "ludzkiej twarzy."